

УДК [632.481.146Ф:635.21]:632.11

М. І. Царьова³², студентка

ВПЛИВ АБІОТИЧНИХ ФАКТОРІВ НА РОЗВИТОК ФІТОФТОРОЗУ КАРТОПЛІ

Фітофтороз картоплі — одна із найбільш поширених хвороб, яка уражує цю культуру в усіх районах її вирощування, значно зменшує урожайність картоплі і якість бульб. Вивченню фітофторозу картоплі, його шкідливості, заходам захисту рослин від хвороби присвячено багато робіт українських і зарубіжних авторів, але в умовах Північно-Східного Лісостепу України, до якого належить Харківська область, ці питання вивчені недостатньо. Метою наших досліджень було вивчення впливу абіотичних факторів на розвиток фітофторозу картоплі.

Дослідження з вивчення фітофторозу картоплі та факторів, що впливають на обмеження його розвитку, проводили в умовах ННВЦ «Дослідне поле» ХНАУ ім. В. В. Докучаєва за загально прийнятими методиками у 2012–2013 рр. на сортах картоплі Рокко, Санте і Скарб упродовж усього вегетаційного періоду, від формування ярусів листя до засихання бадилля.

За нашими дослідженнями, розвиток фітофторозу мав помірний характер. Перші симптоми хвороби у 2012 р. на всіх сортах картоплі були відмічені нами в кінці червня, в період бутонізації картоплі, при середній декадній температурі 21,5°C, відносній вологості повітря 57 % і кількості опадів 21,7 мм, а у 2013 р. — в кінці другої декади червня при середній декадній температурі 24,3°C, відносній вологості повітря 51 %, сумі опадів 21,8 мм і відносній вологості повітря 51 %. В цей час поширеність фітофторозу на картоплі у 2012 і 2013 рр. становила 2–3 % при інтенсивності розвитку хвороби 1,0–1,4 і 0,8–1,2 % відповідно.

Як у 2012, так і в 2013 рр. розвитку хвороби сприяло попереднє підвищення температури і наявність опадів, тоді як відносна вологість повітря навколишнього середовища була у 2012 р. в межах 56–57 %, а у 2013 р. — 51–61 %.

Зараження рослин картоплі фітофторозом відбувається переважно при відносній вологості повітря понад 80 %, температурі повітря 20–22°C, наявності опадів і ГТК 1,5–1,8.

У липні, в роки проведення досліджень, погода була жаркою, з незначними опадами у 2012 р. і з опадами у другій половині липня 2013 р.

---

³² *Науковий керівник — Мартиненко В. І., кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Середня місячна відносна вологість повітря становила 52 і 63 % відповідно. Реєстрували помірний розвиток хвороби. У середині серпня 2012 р. інтенсивність розвитку фітофторозу на досліджуваних сортах картоплі становила 16,2–18,5 % при поширеності 33,0–37,0 %, а у 2013 р. — 18,4–20,4 % при поширеності хвороби 40,0–42,0 %. Погодні умови 2012–2013 рр. були несприятливими для розвитку фітофторозу картоплі.

За літературними даними, інтенсивність розвитку хвороби до 20 % характеризує патологічний процес як помірний. Досліджувані сорти картоплі Рокко, Санте і Скарб сприятливі до ураження хворобою.

Таким чином, виконані нами дослідження показують, що абіотичні фактори впливають на розвиток збудника фітофторозу картоплі.

УДК595.731:632.951:635.918

М. В. Чумак³³, студентка,¹

П. Я. Чумак, канд. с.-х. наук, ст. науч. сотр.,²

¹Национальный педагогический университет им. М. П. Драгоманова

²Ботанический сад им. акад. А. В. Фомина

РАСТИТЕЛЬНЫЙ ИНСЕКТИЦИД ПРОТИВ ТРИПСА *HELIOTHrips HAEMORRHODALIS* BOUCHE

Препараты, разработанные на основе инсектицидных растений, широко используются для подавления численности многих видов вредителей (Ахонтов, 2004). В пользу растительных препаратов говорит то, что до сих пор не обнаружено резистентности членистоногих к ним (даже у комнатных мух) (Цинин, 1973). Однако их применение сопряжено с рядом трудностей, связанных с нестабильностью их действия.

Целью настоящего исследования являлось усовершенствование способа приготовления и использования препарата на основе чеснока посевного (*Allium sativum* L.) против трипсов в условиях закрытого грунта.

Исследования осуществляли в 2011–2013 гг. в оранжереях и теплицах Ботанического сада имени академика А. В. Фомина. За развитием трипса оранжерейного (*Heliothrips haemorrhoidalis* Bouche) проводили наблюдения в течение всего года на *Chrysanthemum indicum* hort. (Asteraceae), *Citrus limon* (L.) Burm. (Rutaceae), *Codiaeum variegatum* (L.) Blume. (Euphorbiaceae) и *Coffea arabica* L. (Rubiaceae). Учитывали динамику численности в контроле (без обработки) и в вариантах опрыскивания растений исследуемым препаратом. Повторность опытов трёхразовая.

³³ Научный руководитель — Волошина Н. А., доктор биологических наук.